

RIIGIKOHUS

DISTSIPLINAARKOLLEEGIUM

OTSUS

Distsiplinaarasja number	9-13/21-1
Otsuse kuupäev	20. september 2021
Kohtukoosseis	Eesistuja riigikohtunik Tambet Tampuu, liikmed riigikohtunik Kai Kullerkupp, riigikohtunik Paavo Randma, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik Erkki Hirsnik ja Harju Maakohtu kohtunik Piret Mõistlik
Kohtuasi	A Maakohtu (B kohtumaja) kohtuniku X, kohtunikuna tööle asunud 2. jaanuaril 2018, distsiplinaarasi
Distsiplinaarmenetluse algataja	Riigikohtu esimees Villu Kõve
Asja läbivaatamise kuupäev	30. august 2021
Istungil osalenud isikud	A Maakohtu kohtunik X
	Istungit protokollis Triinu Kiviselg

RESOLUTSIOON

1. Mõista A Maakohtu kohtunik X süüdi ametikohustuse mittekohases täitmises, kuid jätta tema suhtes distsiplinaarkaristus kohaldamata.
2. Otsuse peale on kohtunikul õigus esitada kaebus Riigikohtu üldkogule 30 päeva jooksul alates otsuse kuulutamisest.
3. Otsus jõustub pärast punktis 2 märgitud tähtja möödumist, kui kohtunik ei ole esitanud kaebust Riigikohtu üldkogule.

DISTSIPLINAARSÜÜDISTUS

1. Riigikohtu esimees algatas 21. mail 2021 distsiplinaarmenetluse A Maakohtu kohtuniku X-i (edaspidi kohtunik) suhtes seoses ametikohustuste mittekohase täitmise. Distsiplinaarsüüdistuses

heidetakse kohtunikule ette tsiviilasja nr 2-16-317 menetluse liiga pikka kestust, sh menetlustoimingute tegemisega ja menetlusosaliste taotluste lahendamisega viivitamist. Kokkuvõtvalt tuuakse distsiplinaarsüüdistuses esile järgnev.

1.1. Tsiviilasi nr 2-16-317 (töövaidlusasi Aleksandrs Ivanovsi hagi OÜ Ökopesa vastu) on A Maakohtu menetluses alates 5. veebruarist 2016. A Maakohus (kohtunik Heiki Kolk) rahuldab hagi 15. juuli 2016. a otsusega osaliselt. Tartu Ringkonnakohtu 18. oktoobri 2017. a otsusega (jõustus 30. mail 2018) tühistati maakohtu otsus ja saadeti asi hageja saamata jäänud töötasu väljamõistmise nõude osas maakohtule uueks läbivaatamiseks.

Kohtunik määramise tsiviilasja nr 2-16-317 menetlejaks 5. juunil 2018. Kohus tegi asjas esimese menetlustoimingu 20. veebruaril 2019. a pärast poole esindaja korduvat pöördumist, selgitades menetlusosalistele menetluse jätkumise kavandatavat käiku ja andes kostjale tähtaja seisukohtade esitamiseks. Ehkki kostja esitas kohtule vastuse 27. veebruaril 2019. a, ei järgnenud kohtu menetluslikke otsustusi enne, kui oktoobris 2019 taotles hageja esindaja asja menetluse jätkamist. Maakohtu 3. jaanuari 2020. a määrusega rahuldati hageja taotlus tõendi kogumiseks.

Kostja juhtis 15. aprilli 2020. a taotluses kohtu tähelepanu tsiviilasjas nr 2-16-317 mõistliku menetlusaja möödumisele ja palus kohtult edasiste menetluslike korralduste tegemist ning asja lahendamist kirjalikus menetluses või istungil. A Maakohus saatis 23. aprillil 2020. a menetlusosalistele selgitused ja vabandas menetlusosaliste ning esindajate ees asja menetlemisel tekkinud viivituse pärast. 19. mail 2020 pidas kohus asjas eelistungi, kuid sellele ei järgnenud kohtutoiminguid kuni hageja taotles 7. novembril 2020 veel kord menetluse jätkamist. Ka kostja palus 22. jaanuaril 2021 kohtul võtta seisukoht menetluse edasise käigu osas ja märkis, et mõistlik menetlusaeg on asjas ületatud. Hageja esitas 19. aprillil 2021. a kohtule uue taotluse, paludes kohtul teha 19. mail 2020. a eelistungil viidatud määrus, ja jätkata asja menetlemist. Ka hageja hinnangul on asjas ületatud mõistlik menetlusaeg.

1.2. Tsiviilasi nr 2-16-317 on kohtuniku menetluses olnud kaks aastat ja 11 kuud (1081 päeva), millest esimese menetlustoimingu tegemiseni kulus ligikaudu seitse ja pool kuud (260 päeva) ning sellest järgmiseni ligikaudu kümme kuud (317 päeva). Ka hilisemateks menetlustoiminguteks on kulunud kahetsusväärset pikki aega. Nii on kohtunik lubanud 19. mai 2020. a eelistungil teha määruse kostja tõstatatud küsimuste kohta hageja nõuete menetlusse võtmisega seonduvalt esimesel võimalusel, eeldatavalt nädalal algusega 25. mai 2020. a, kuid kaebuse esitamise ajaks 21. aprillil 2021. a polnud kohus vastavat määrust teinud. Seega oli kaebuse esitamise hetkeks möödunud kohtu viimasest menetlustoimingu 11 kuud (337 päeva).

Distsiplinaarsüüdistuses märgitakse, et KS § 6 lõike 1 teise lause järgi peab kohtunik oma kohustused täitma mõistliku aja jooksul, arvestades seaduses ettenähtud menetlustähtaegu. Sama põhimõte on sätestatud ka kohtunike eetikakoodeksi punktis 15, mille kohaselt lahendab kohtunik kohtuasjad mõistliku aja jooksul, vältides kiirustamist ja pealiskaudsust ning hoidudes otsustamise edasilükkamisest formaalsetel ja ebamõistlikel alustel. Ehkki kohtumenetluse mõistlik menetlusaeg pole üheselt piiritletud ja selle hindamisel tuleb arvestada kohtuasja keerukust, asjaolusid, menetlusosaliste käitumist ning kaalul olevaid huve, ei saa põhjendatuks pidada tsiviilasja nr 2-16-317 menetlemisele kulunud 1081 päeva A Maakohtus. Seda enam, et kokkuvõttes on viidatud töövaidlusaja menetlus kestnud kohtutes üle viie aasta.

1.3. Distsiplinaarsüüdistuses tuuakse esile, et lisaks menetlusosaliste esindajate 7. novembri 2020. a, 22. jaanuari 2021. a ja 19. aprilli 2021. a taotlustele, milles juhiti tähelepanu kohtu tegevusetusele, kajastub tsiviilasi nr 2-16-317 ka kohtuasjade n-ö vanade asjade aruandluses. Kohtunik on 27. jaanuari 2021. a aruandluses märkinud, et menetluse jätkamise abinõudena kavandab ta selgitada hagejale hagi

puudusi ja lahendada kostja taotluse asja menetlusse võtmata jätmise kohta. Aruandluse järgselt kohtunik siiski menetlustoiminguid ei teinud.

Kohtunik on korduvalt ja mõjuva põhjusega viivitanud tsiviilasjas nr 2-16-317 menetlustoimingute tegemisega ning jätnud vastamata menetlusosaliste taotlustele, mille tagajärjeks on ebamõistlikult pikk kohtumenetlus. Menetlusosalistele on antud lubadusi nii tähtaegade kui ka edasise menetluskäigu kohta, kuid kohtunik pole neist kinni pidanud. Selline tegevus mõjub negatiivselt kohtusüsteemi ausameelsuse ja usaldusväärsuse mainele. Kohtunik hakkas tegema tsiviilasjas nr 2-16-317 menetlustoiminguid 26. aprillil 2021. a ehk siis, kui Riigikohtu esimees küsis kohtunikult selgitust A. Ivanovsi kaebuses esitatud asjaolude kohta.

1.4. Seega on distsiplinaarsüüdistuse järgi kohtunik jätnud kohtute seaduse (KS) § 6 lõikest 1 tuleneva mõistliku aja järgimise nõude täitmata. Menetlustoimingute edasilükkamist ja menetlusosalistele vastamata jätmist, seejuures konkreetseid põhjuseid esile toomata, ei saa õigustada teiste kohtuasjade prioriseerimisega ning eri valdkondade kohtuasjade lahendamise. Tsiviilasi nr 2-16-317 on olnud kohtuniku menetluses peaaegu kolm aastat, mistõttu pole menetlusosaliste aspektist õiglane, et nende töövaidlust peetakse justkui vähetähtsaks. Asjaolu, et kohtunik menetleb nii tsiviil- kui ka kriminaalasju saaks ehk olla mõjuvaks põhjuseks viivituse tekkimisel juhul, kui sellega kaasneks kohtunikule ka keskmisest suurem töökoormus. Justiitsministeeriumi koostatud kriminaal- ja tsiviilasjade 2020. a statistilised menetlusandmed maakohtunike lõikes näitavad, et kohtuniku töökoormus oli 2020. a võrreldav teiste A Maakohtu kohtunikega

Kokkuvõtvalt viitab tsiviilasjas nr 2-16-317 mõistliku menetlusaja ületamine kohtuniku ametikohustuste mittekohasele täitmisele, mis seisnes menetlustoimingute tegemisega põhjendamatus viivitamises ja menetlusosaliste taotlustele vastamata jätmises. Seega on kohtunik pannud toime distsiplinaarsüüteo.

KOHTUNIKU SELGITUSED

2. Kohtunik esitas 10. juunil 2021 distsiplinaarkolleegiumile seletuskirja distsiplinaarsüüdistuses käsitletud asjaolude kohta ning koos sellega järgmised lisad:

- 1) tsiviilasjade 2018. a statistilised menetlusandmed maakohtunike kaupa;
- 2) tsiviilasjade 2019. a statistilised menetlusandmed maakohtunike kaupa;
- 3) kriminaalmenetlusajade 2018. a statistilised menetlusandmed maakohtunike kaupa;
- 4) kriminaalmenetlusajade 2019. a statistilised menetlusandmed maakohtunike kaupa.

Kohtunik tunnistab, et ta on olnud tsiviilasja nr 2-16-317 lahendamisel menetlustoimingute tegemisega lubamatult pikas viivituses ega ole vastanud mõistliku aja jooksul poolte esitatud taotlustele menetluse jätkamise kohta. Viivitus ei ole olnud tahtlik. Ta peab kahetsusväärseks, et asjaomane töövaidlus ei ole saanud lahendust enam kui viie aasta jooksul. Tegemist on keskmisest keerulisema vaidlusega, kus töötaja on palju kordi oma nõuet muutnud ning kõnealuse tsiviilasja tema menetlusse jõudmisel 2018. a oli ebaselge isegi see, milline nõue on menetlusse võetud ning millist konkreetset nõuet kohus menetleb. Kohtunik möönab, et oleks pidanud tegema menetlustoiminguid ja vastama menetlusosaliste taotlustele kiiremini, pidades kinni pooltele antud lubadustest.

2.1. Kohtunik palub distsiplinaarsüüdistuse lahendamisel arvestada järgnevaga. Tavapäraselt on ta suutnud tagada enda menetlusse jagatud asjade lahendamise mõistliku menetlusaja jooksul ning viivitused menetlustoimingute tegemisel ega taotlustele vastamisel ei ole kohtuniku tavapärase tööpraktika osaks. Seda kinnitab statistika, mille järgi ta on tsiviilmenetluses hagi- ja vastaväite lahendanud

maakohthu keskmisest kiiremini. Ebamõistlikke viivitusi ei ole ette tulnud ka süüteoasjade lahendamisel.

Erinevalt enamikust kolleegidest on tema ametiülesanneteks nii tsiviilasjade kui ka süüteomenetlusasjade lahendamine. Kiireloomuliste eeluurimiskohtuniku ülesannete täitmise käigus juhtub küllalt sageli, et eelnevalt planeeritud tegevusi ei saa teha ning nende jaoks tuleb leida uus aeg. Kahe väga erineva menetlusliigiga tegelemisega kaasneb sagedane edasi-tagasi ümberlülitumine, mis nõuab lisaaega ja -energiat. Siiski on kohtunik tavaliselt suutnud tagada asjade lahendamise ilma ebamõistlike viivitusteta.

2.2. Kohtunik avaldab seletuskirjas kahetsust, et ta ei ole suutnud tsiviilasja nr 2-16-317 lahendamisel järgida nõuet täita oma kohustusi mõistliku aja jooksul ning rikkunud seega KS § 6 lg-t 1, samuti seda, et pole teinud menetlustoiminguid ära mõistliku aja jooksul ega õigeaegselt menetlusosalistele vastanud. Hoolimata muudest tööülesannetest tulnuks oma kohustusi korrektselt täita ka kõnealuse töövaidlusasja lahendamisel, mida ei ole alust pidada vähetähtsaks. Kohtuniku kinnitusel on ta teinud oma vigadest järeldusi ning muudatusi töökorralduses. Ta on vaadanud üle enda menetluses olevad asjad ning jälgib nüüd ja edaspidi eriti tähelepanelikult, et asjade lahendamisel ei tekiks ebamõistlikke viivitusi. Ainuüksi käesolev distsiplinaarasja algatamine ja süüdistuse esitamine on olnud piisav, et kohtunik mõistaks oma rikkumist. Kohtunik kinnitab, et teeb edaspidi kõik endast oleneva, et selline olukord ei korduks.

DISTIPLINAARKOLLEEGIUMI ISTUNGIL UURITUD TÕENDID

3. Distsiplinaarkolleegiumile esitati koos süüdistusega järgmised materjalid:

Lisa 1 - kaebus

Lisa 2 – A. Ivanovski esindaja M. Ploomi 15.02.2019 taotlus

Lisa 3 – A Maakohtu 20.02.2019 selgitused ja korraldused

Lisa 4 – A. Ivanovski esindaja M. Ploomi 12.10.2019 taotlus

Lisa 5 – OÜ Ökopesa esindaja R. Metsa 15.04.2020 taotlus

Lisa 6 – A Maakohtu 23.04.2020 selgitused

Lisa 7 – tsiviilasja nr 2-16-317 19.05.2020 eelistungi protokoll

Lisa 8 - A. Ivanovski esindaja M. Ploomi 07.11.2020 taotlus

Lisa 9 - OÜ Ökopesa esindaja R. Metsa 22.01.2021 taotlus

Lisa 10 - A. Ivanovski esindaja M. Ploomi 19.04.2021 taotlus

Lisa 11 – Kohtunik X 28.04.2021 seletuskiri A Maakohtu esimehele

Lisa 12 – Tsiviilasja nr 2-16-317 aruandlus kohtute infosüsteemis

Lisa 13 – Riigikohtu esimehe 26.04.2021 pöördumine A Maakohtu esimehe poole

Lisa 14 – Kriminaalmenetlusasjade 2020. a statistilised menetlusandmed maakohturnike kaupa

Lisa 15 – Tsiviilasjade 2020. a statistilised menetlusandmed maakohturnike kaupa.

3.1. Distsiplinaarkolleegiumile esitas 21. juunil 2021. a kohtuniku kohta iseloomustuse A Maakohtu esimees. Maakohtu esimees toob ära võrdlevad statistilised menetlusandmed ja märgib, et kohtunik on oma ametikohustusi täitnud korrektselt ja vaatamata keskmiselt suuremast asjade arvust teinud seda ka nurisemata ning olnud valmis vajadusel kolleege abistama. Seda ka perioodil, kui menetlusrühmas tuli hakkama saada vähema koosseisuga, ilma kohtujuristita. Kohtumaja juhile ega ka kohtu esimehele ei ole teada menetlusosaliste etteheiteid kohtuistungite juhtimise või menetlusosalisega suhtlemise pinnalt.

Kohtu esimehele on kohtuniku ametisoleku jooksul esitatud kaks kaebust, milles menetlusosaline on avaldanud rahulolematust seoses konkreetse kohtuasja menetlusega. Üks neist on seotud käesoleva

distsiplinaaraja aluseks oleva töövaidlusega. Kuna selline viivitus on kohtuniku praktikas erandlik, ta on menetlusosalise ees vabandanud ja asunud koheselt puudust kõrvaldama, ei pidanud kohtu esimees vajalikuks distsiplinaarmenetluse algatamist. Kolleegidega suhtlemisel on kohtunik viisakas ja sõbralik. Koostöö tema ja erinevate kohtuametnike vahel on sujuv ning tõine. Kokkuvõtvalt märgib kohtu esimees, et kohtunik on töökas ja kohusetundlik, hea kolleeg.

3.2. Kohtu esimehe poolsele iseloomustusele on eraldi dokumendina lisatud A Maakohtu B kohtumaja juhi koostatud iseloomustus, mille kohaselt on kohtunik oma senises töös väga hästi toime tulnud väljakutsega, mida eeldab üheaegselt nii tsiviil- kui süüteomenetluskasjade lahendamine ja eeluurimiskohtuniku ülesannete täitmine. Kohtunik on sisse seadnud väga tõhusa töökorralduse ja -jaotuse koostöös enda kohtuistungisekretäri ja kohtujuristiga, mis tagab kohtuasjade kiire ning optimaalse menetluskäigu. Kohtuniku tehtud kohtulahendid on alati väga põhjalikud, konkreetset ja kvaliteetsed, viidates kohtuniku väga headele teadmistele tsiviilõiguse vallas nii materiaal- ja menetlusõiguse kui ka kohtupraktika tundmise osas. Kohtumaja juhi andmetel on kohtuniku lahendeid vähesel määral edasi kaevatud ning neist omakorda üksikud on kõrgemas kohtuastmes saanud teistsuguse lahenduse. Kohtunik on osalenud kõigil nõutud noorkohtuniku koolitustel kui ka hiljem ennast täiendanud vastavalt vajadusele ja soovile. Kolme ja poole teenistusaasta jooksul on kohtunik näidanud end positiivsest küljest: ta on väga töökas, kiire, samas täpne, korrektne, nutikas, väga hea loogilise mõtlemise ja argumenteerimisoskusega. Ta on usaldusväärne, aus, viisakas, lojaalne – seega kõrgete kõlbeliste omadustega. Kolleegina on kohtunik äärmiselt meeldiv, suhted kolleegidega on väga head. Võttes arvesse nii kohtuniku isikuomadusi, haridust, enesetäiendamist ja senist teenistuskäiku peab kohtumaja juht kohtunikku väga heaks kohtunikuks, kes suhtub vajaliku hoolsusega oma kohustustesse.

3.3. Distsiplinaarkolleegiumi istungil kuulati kohtunik ära. Kohtunik jäi oma varem kirjalikult esitatud seisukohtade juurde, mööndes, et on tsiviilaja nr 2-16-317 lahendamisel sattunud põhjendamatusse viivitusse ja jätnud menetlusosaliste taotlustele vastamata. Need möödalaskmised ei olnud tahtlikud, vaid kohtunik lükkas toiminguid edasi lootuses, et edaspidi tekib rohkem aega. Tsiviilaja lahendamine on praeguseks jõudnud faasi, kus hagiavalduse täpsustuse pinnalt on võimalik asi lõpuni arutada. Kohtunik kinnitas, et ta on teinud toiminust omad järeldused, avaldab kahetsust ja leiab, et suudab edaspidi sarnastest rikkumistest hoiduda.

DISTSIPLINAARKOLLEEGIUMI SEISUKOHT

4. Distsiplinaarkolleegium (edaspidi kolleegium) leiab, et kohtunik tuleb talle esitatud distsiplinaarsüüdistuses KS § 87 lg 2 ja § 97 lg 1 järgi süüdi mõista, kuid tema suhtes tuleb jätta distsiplinaarkaristus kohaldamata. Kolleegium põhjendab oma seisukohta alljärgnevalt.

4.1. KS § 87 lg 2 esimese lause järgi võib kohtuniku distsiplinaarsüüteks olla kohtuniku süüline tegu, mis seisneb ametikohustuse täitmata jätmises või mittekohases täitmises. Distsiplinaarsüüdistuses heideti kohtunikule ette ametikohustuste mittekohast täitmist, mis seisnes põhjendamatuses viivitustes tsiviilaja nr 2-16-317 menetlemisel ning menetlusosaliste taotlustele korduvas vastamata jätmises. Alates 5. juunist 2018. a kuni distsiplinaarsüüdistuse esitamiseni 21. mail 2021. a oli tsiviilasi kohtuniku menetluses peaaegu kolm aastat, mille jooksul ei jõutud veel asja sisulise arutamiseni (19. mail 2020. a peeti eelistung). Kohtutoimingute ajalised vahemikud on olnud 260 päevast 317 päevani, mis ei ole menetluslikult põhjendatavad (asjas ei ole määratud aeganõudvaid ekspertiise vms). Kohtunik on teatanud menetlusosalistele kavandatavate toimingute orienteeruva aja, kuid jätnud seejärel toimingu mõistliku aja jooksul siiski tegemata, teavitamata samas pooli menetluse edasisest käigust.

Kohtunik võttis distsiplinaarsüüdistuses esile toodud etteheited omaks, seadmata selles märgitud asjaolusid kahtluse alla. Ametialase minetuse toimepanemises ei ole seega mingit sisulist vaidlust ning seetõttu ei pea kolleegium vajalikuks sellel küsimusel ka detailsemalt peatuda. Seega tuleb kokkuvõtvalt tõdeda, et kohtunik ei ole tsiviilasja nr 2-16-317 menetlemisel täitnud kohaselt oma ametikohustusi ja on pannud toime KS § 87 lg 2 esimeses lauses nimetatud distsiplinaarsüüteo.

4.2. Vaatamata distsiplinaarsüüteo tuvastamisele on kolleegium aga seisukohal, et praegusel juhul ei ole põhjendatud kohtuniku distsiplinaarkorras karistamine. Kolleegium võtab eeskätt arvesse distsiplinaarsüüteo raskusastet ja iseloomu, samuti kohtunikuna töötatud aja lühidust. Mõõda ei saa vaadata ka sellest, et kohtuniku menetlusse määratud asjade arv on olnud maakohtu keskmisest mõnevõrra kõrgem, teda on tööalaselt iseloomustatud positiivselt ning muid minetusi tema senises kohtunikutöös ei ole esile kerkinud.

Kolleegium jõudis distsiplinaarasja lahendamise käigus ka veendumusele, et kohtunik on mõistnud tsiviilasja nr 2-16-317 senises menetlemises tehtud vigu, kahetseb oma teguviisi ning on juhtunust teinud asjakohased järeldused. Ta mõõnis oma möödalaskmisi ja kinnitas, et on neist õppust võtnud ja suudab edaspidi oma tööd paremini korraldada. Kolleegiumi hinnangul ei ole tsiviilasja menetlemisel ette tulnud viivitust ja tegevusetust seega alust pidada kohtuniku tööd süsteemselt iseloomustavateks tunnusteks, vaid pigem on need seletatavad kohtuniku vähese kogemusega menetluse juhtimisel (tsiviilasi on kohtuniku menetluses alates 2018. aastast, mil ta ühtlasi alles alustas tööd kohtunikuna). Tsiviilasja nr 2-16-317 lahendamisel ilmnenu menetluslikke minetusi saab pidada kohtuniku ülejäänud senise kohtunikutöö kontekstis üksikjuhtumiks.

4.3. Kolleegiumi hinnangul on praegusel juhul olnud ainuüksi distsiplinaarmenetluse läbiviimine piisav, et juhtida kohtuniku tähelepanu vajadusele korraldada oma töö selliselt, et üheski kohtuasjas ei jääks menetlustoimingute vahele kohtust tingitud asjaoludel põhjendamatult pikki pause ning et kohtunikul tuleb menetlusosalisi ka menetluse kavandatavast käigust vastavalt vajadusele informeerida. Distsiplinaarsüüteo tuvastamisele lisaks kohtuniku distsiplinaarkorras karistamine ei oleks praegusel juhul kolleegiumi hinnangul seetõttu proportsionaalne meede.

5. Eeltoodust lähtuvalt mõistab kolleegium kohtuniku süüdi teenistuskohustuste mittekohases täitmises, mis seisneb tsiviilasja nr 2-16-317 lahendamisel põhjendamatute viivituste tekkimises ning menetlusosaliste pöördumistele vastamata jätmises.

Kohtuniku distsiplinaarsüüteo toimepanemise asjaolusid ning kohtunikku iseloomustavaid andmeid arvesse võttes leiab kolleegium, et KS § 87 lg-st 1 ja § 88 lg-st 4 tulenevalt saab jätta kohtunikule distsiplinaarkaristuse määramata.

Tambet Tampuu

Kai Kullerkupp

Paavo Randma

Erkki Hirsnik

Piret Möistlik

(allkirjastatud digitaalselt)